

Z ŻYCIA KATOLICKIEGO W POLSCE

W dniach 25 i 26 sierpnia 1956 r. z racji 300-letniej rocznicy ślubów Jana Kazimierza i Roku Maryjnego odbyły się na Jasnej Górze wielkie uroczystości religijne. W wigilię uroczystości miała miejsce procesja eucharystyczna na wałach, Msza św. na ołtarzu polowym, zbudowanym u szczytu klasztoru, i kazanie. W drugim dniu uroczystości odbyła się procesja z cudownym obrazem Matki Bożej Częstochowskiej, Królowej Polski, dookoła Bazyliki przy udziale całego Episkopatu, następnie Ks. Bp M. Klepacz celebrował sumę pontyfikalną, w czasie której dokonano odnowy ślubów wierności Bogu i Maryi. Do Komunii św. przystąpiło około 100 tysięcy osób. W uroczystościach wzięło udział ponad 1000 duchownych, przedstawiciele duchowieństwa z Holandii i Węgier, pielgrzymka Polonii Amerykańskiej ze Stanów Zjednoczonych i ponad milionowa rzesza wiernych z całej Polski. Z okazji uroczystości Episkopat Polski skierował do wiernych list pasterski, w którym specjalnie podkreślił znaczenie rodziny chrześcijańskiej, miłości małżeńskiej, troskę o dziecko i wychowanie młodzieży oraz potrzebę poprawy warunków ekonomicznych.

*

Rok Maryjny przyniósł szereg zdarzeń o doniosłym znaczeniu dla Kościoła katolickiego w Polsce. Przede wszystkim zwolniono z przymusowego odosobnienia J. Eminencję Ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Prymasa Polski. W końcu października wrócił on do stolicy i objął urządowanie. Z racji zwolnienia na ręce Ks. Prymasa nadeszły: telegram gratulacyjny od Ojca św., listy gratulacyjne od członków Kolegium Kardynalskiego, od biskupów całej niemal Europy, Ameryki, serdeczne życzenia od szeregu wybitnych osobistości ze świata nauki, literatury i sztuki.

*

Rada Państwa na posiedzeniu w dniu 31 XII 1956 r. wydała dekret o organizowaniu i obsadzaniu stanowisk kościelnych. Anuluje on poprzednie dekrety wydane w tych sprawach. Obecny dekret normuje sprawy tworzenia diecezji i parafii oraz obsadzania stanowisk kościelnych na zasadach porozumienia administracji kościelnej z organami władz państwowych. Dekret zapewnia Kościołowi zachowanie wymogów jurysdykcji kościelnej, Państwu zaś wpływ na tworzenie diecezji i parafii oraz obsadę

stanowisk arcybiskupów, biskupów diecezjalnych, proboszczów i administratorów parafii.

*

Komisja Wspólna przedstawicieli Rządu i Episkopatu omówiła i uzgodniła szereg spraw z zakresu stosunków między Państwem i Kościołem. W wyniku tych rozmów Ministerstwo Oświaty wydało w dniu 8 XII 1956 r. zarządzenie w sprawie nauczania religii w szkołach. Zarządzenie zapewnia pełną swobodę i gwarantuje dobrowolność pobierania nauki religii w szkołach podstawowych i średnich dla dzieci, których rodzice wyrażą takie życzenie. Nauczanie religii będzie prowadzone w szkole jako przedmiot nadobowiązkowy. Władze szkolne obowiązane są umożliwić pobieranie nauki religii przez odpowiedni rozkład zajęć szkolnych.

Wykładowcy nauki religii będą powołani przez władze szkolne w porozumieniu z władzami kościelnymi. Nauczyciele religii, opłacani są z budżetu Min. Oświaty. Programy nauki religii oraz podręczniki do nauki religii wymagają zatwierdzenia przez władze kościelne i władze oświatowe. Wizytacje nauczania religii będą przeprowadzać władze kościelne i szkolne. Władze szkolne dołożą starań, ażeby umożliwić dzieciom i młodzieży swobodny udział w praktykach religijnych poza szkołą.

Władze szkolne i duchowieństwo zapewnią całkowitą swobodę i tolerancję zarówno dla wierzących, jak i dla niewierzących i będą zdecydowanie przeciwdziałały wszelkim przejawom naruszania wolności sumienia.

Uzgodniono również zasady opieki religijnej nad chorymi w szpitalach i sanatoriach (Instrukcja nr 53/56 Min. Zdrowia), oraz ustalono zasady opieki duszpasterskiej w zakładach karnych.

Zezwolono na powrót zakonnic przesiedlonych w r. 1953 z województw: opolskiego, wrocławskiego i katowickiego. Zdecydowano również o powrocie księży wysiedlonych ze swych parafii w województwach zachodnich.

Osiągnięto również porozumienie między Episkopatem i Rządem w sprawie pięciu nowych biskupów ustanowionych przez Stolicę Apostolską na Ziemiach Zachodnich. Dnia 16 grudnia 1956 r. odbył się uroczysty ingres nowo mianowanych biskupów: Ks. Abpa B. Kominka do Wrocławia, Ks. Bpa Fr. Jopa do Opola, Ks. Bpa T. Wilczyńskiego do Olsztyna, Ks.

Bpa T. Benschu do Gorzowa; w dniu 26 grudnia — Ks. Bpa E. Nowickiego do Gdańska.

*

W listopadzie 1956 r. wydział Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego obchodził uroczystość 10-lecia swego istnienia. Z tej okazji odbyło się triduum rekolekcyjne zakończone Mszą św., którą celebrował J. E. Ks. Bp P. Kałwa, Ordynariusz diecezji Lubelskiej, Wielki Kanclerz KUL. W godzinach popołudniowych urządzono w auli uniwersyteckiej akademię, którą otworzył dziekan Wydziału Filozofii prof. dr J. Kalinowski. Prof. dr Stefan Swieżawski wygłosił odczyt pt.: *O roli filozofii i niektórych jej typach*.

*

Młodzież akademicka uczelni lubelskich wzięła udział dnia 14 października 1956 r. w pielgrzymce do Częstochowy i we Mszy św. odprawionej przez J. E. Ks. Bp Z. Golińskiego przed cudownym obrazem Matki Bożej na Jasnej Górze w intencji błogosławieństwa Bożego na nowy rok dla wszystkich wyższych uczelni i młodzieży akademickiej w Polsce.

*

Pielgrzymka lekarzy polskich na Jasną Górę. W dniu 2 grudnia 1956 r. z całej Polski przybyła na Jasną Górę ogólnopolska pielgrzymka lekarzy-katolików celem złożenia hołdu Matce Najświętszej. Brało w niej udział kilka tysięcy przedstawicieli świata lekarskiego. Lekarzy powitał ojciec Przeor klasztoru, po czym udali się wszyscy do cudownej kaplicy, gdzie Ks. Prymas odprawił Mszę św. w intencji lekarzy polskich. Po Mszy św. Ks. Prymas przemówił do lekarzy, po czym odnowili oni śluby jasnogórskie. Po nabożeństwie lekarze zebrali się w Bazylice, gdzie wysłuchali dwóch konferencji poświęconych problematyce lekarskiej.

*

Wydział Filozofii KUL zorganizował 10 marca 1957 r. uroczystości ku czci św. Tomasza, patrona szkół akademickich. Uroczystości rozpoczęto Mszą św. celebrowaną przez Ks. Rektora M. Rechowicza i zakończono odczytem Ks. prof. W. Granata na temat: *Idee osobowości etycznej w pismach św. Tomasza* oraz koncertem w wykonaniu solistów Filharmonii Lubelskiej.

Akademię ku czci św. Tomasza z Akwinu urządził także kurs zwyczajny Wydziału Teologii KUL w gmachu Seminarium Duchownego. Po słowie wstępnym Ks. dr B. Pylaka alumni przeprowadzili referat-dyskusję na temat: *Przynależność niekatolików do Kościoła*.

*

W 1957 r. przypadła rocznica 50-lecia Biblioteki im. Łopacińskiego w Lublinie. W związku z tym przygotowano księgę pamiątkową. Na czele Komitetu Redakcyjnego stoi prof. F. Araszkiwicz. Do ostatnich nabytków biblioteki należy księgozbiór Zamoyskich z Klemensowa, liczący około 10 tysięcy tomów. Zawiera on starodruki i polonica z XVIII i XIX wieku.

Z KRONIKI ŻAŁOBNEJ

Dnia 28 lutego 1956 r. zmarł w Milanówku koło Warszawy w 91 roku swego życia i 65 roku kapłaństwa Ks. Arcybp Antoni Władysław Szlagowski, arcybp tyt. kotyński, honorowy profesor Uniwersytetu Warszawskiego, wielki kaznodzieja znany ze swych *Mów Narodowych*. Pochowany został 3 marca 1956 r. w podziemiach Archikatedry Warszawskiej.

*

Dnia 20 maja 1956 r. zmarł w Krakowie Ks. Arcybp Michał Godlewski. Urodził się w Warszawie w 1872 r. Studia teologiczne rozpoczął w Seminarium Duchownym w Warszawie; kontynuował je następnie w Akademii Duchownej w Petersburgu. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1900 r. Po powrocie z Fryburga, gdzie specjalizował się w historii Kościoła, został powołany na profesora Akademii Duchownej w Petersburgu. W r. 1916 został mianowany biskupem sufraganem łucko-żytomierskim. Konsekrowany w 1917 r. pełnił przez krótki czas obowiązki administratora diecezji łuckiej. W roku 1926 wrócił jednakże do umiłowanej pracy naukowej jako profesor na Wydziale Teologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, na którym aż do r. 1951 — z przerwą wojenną — wykładał historię Kościoła po-

wszechnego. W Petersburgu wydał 5-tomową *Monumenta Ecclesiastica Petropolitana*. Oprócz innych drobniejszych prac Ks. Bp Godlewski zbierał i opracowywał materiały dotyczące duchowieństwa polskiego w powstaniu listopadowym, przygotowywał zarys historii Kościoła w b. zaborze rosyjskim i wiele innych prac. W roku 1931 został mianowany członkiem Polskiej Akademii Umiejętności, a w dwa lata później brał udział jako delegat Stolicy Apostolskiej w Światowym Kongresie Historyków, jaki odbył się w Warszawie. W r. 1951 po pięćdziesięciu latach pracy naukowej i pedagogicznej przeszedł na emeryturę, nie przestając się nadal interesować zagadnieniami z dziedziny historii Kościoła. Zmarły był ponadto znawcą i miłośnikiem sztuki, zamiłowanym bibliofilem. W uznaniu jego zasług naukowych i duszpasterskich Stolica Apostolska nadała mu w 50-lecie kapłaństwa godność tytularnego Arcybiskupa Frygijskiego. Ciało zgodnie z życzeniem Zmarłego złożono w krypcie Kościoła oo. Pijarów w Krakowie.

*

W dniu 22 październ. 1956 r. zmarł w Poznaniu K s. A r c y b p W a l e n t y D y m e k, Ordynariusz diecezji poznańskiej. Urodził się 31 12 1888 r. w Połajewie. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1912 r. w Gnieźnie. W r. 1929 otrzymał sakrę biskupią. Następnie przez 17 lat spełniał obowiązki Wikariusza Generalnego archidiecezji gnieźnieńsko - poznańskiej. Okres okupacji spędził w Poznaniu trwając wiernie na powierzonym sobie posterunku. W uznaniu zasług Stolica Apostolska mianowała go w r. 1945 arcybiskupem tytularnym Nikopolisu w Epirze. Po dekrete papieskim z 4 3 1946 r. rozwiązującym unię personalną gnieźnieńsko-poznańską Ks. Arcybiskup Walenty Dymek został ordynariuszem nowego arcybiskupstwa i metropolii. Na tej placówce trwał aż do śmierci. Pochowany został 25 października w archikatedrze poznańskiej w podziemiach kaplicy Szoldrskich.

*

9 grudnia 1956 r. zmarł w Gnieźnie K s. p r o f. S e w e r y n K o w a l s k i. Urodził się w 1890 r. w Pleszewie. Filozofię i teologię studiował w Seminarium Duchownym w Poznaniu i Gnieźnie. W okresie I wojny światowej ukończył wydział filologii klasycznej na Uniwersytecie Wrocławskim. Po kilku latach pracy pedagogicznej udał się na dalsze studia do Lwowa i Rzymu. W 1927 r. objął katedrę egzegezy Nowego Testamentu w Se-

minarium Duchownym w Poznaniu. W 1938 r. habilituje się na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie z egzegezy Nowego Testamentu. W chwili wybuchu II wojny światowej obejmuje obowiązki rektora Seminarium Duchownego w Poznaniu. Po dwóch miesiącach zostaje aresztowany przez Niemców i wywieziony do obozu koncentracyjnego początkowo w Dachau a później do Gusen. Po zwolnieniu z obozu udaje się do tzw. Generalnego Gubernatorstwa. W Warszawie przebywa w latach 1943 — 1944 i jest Dziekanem tajnego Uniwersytetu Zachodniego na Wydziale Teologii Katolickiej. Po wojnie Ks. prof. Seweryn Kowalski został powołany na katedrę egzegezy Nowego Testamentu na Uniwersytecie Warszawskim, a pismem Ministerstwa Oświaty w 1947 r. został mianowany profesorem Studium Biblijnego Nowego Testamentu na Wydziale Teologii Katolickiej Uniwersytetu Warszawskiego. W r. 1954 objął Katedrę Nowego Testamentu na Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie pełniąc jednocześnie funkcję Prorektora tejże akademii. Sp. Ks. prof. Seweryn Kowalski jest autorem wielu cennych prac naukowych z zakresu biblistyki. Przed wojną reprezentował Polskę na zjazdach naukowych w Holandii, Niemczech, Grecji, Egipcie i Palestynie.

KS. B. PYLAK